

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 23 September 1894. N°. 874.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonnementen en Advertentie aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.
Inzendingen die later dan Dinsdag vóór namiddag te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementenprijs franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentieprijs van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elke regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van leidegaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

„Zout en Licht.”

Gij zijt het zout der aarde... Gij zijt het licht der wereld...
Matt. 5: 13, 14.

Zout is zulk een eenvoudig en toch zulk een kostelijk middel, dat God ons in zijn schepping geschonken heeft om het inderlijke behoeft van onze levensmiddelen te stuiten en tegen te gaan. Immers wanneer ge datzelfde stuk vleesch maar goed met zout hebt ingewreven, het zout de verrotting tegenhoudt en het vleesch dagen lang bewaart.

Licht daarentegen, en ge moet hierbij niet denken aan het licht der zon, maar aan het licht van een kaars of lamp, dient niet om het bederf te weren, maar wel om voor dwaling en misverstand te behoeden. Zoodra als het donker is geworden, kan uw oog niet meer onderscheiden en tast ge als een blinde naar den wand. Van den weg, waarop ge alleen veilig gaan kunt, dwaalt ge af. De personen, die u omringen, zijn u vreemd geworden. Zelfs in uw eigen woonvertrek struikelt ge over de meubelen, die er staan. Terwijl van het oogenblik af, dat de lamp aangestoken is en haar stralen de duisternis doordringen, alle onzekerheid en vrees voorbij is en ge weer veilig verder gaan kunt.

En wanneer de Heere Jezus op den berg der zaligprekingen nu zijn discipelen toeroept: „Gij zijt het licht en het zout der wereld,” ligt daarin dan niet tweeërlei opgesloten: aan de eene zijde de meest volstrekte verordening van de toenmaals bestaande maatschappij en aan de andere zijde de hoogste en heerlijkste roeping, die ooit voor zijn jongeren kon zijn weggelegd?

Het is als of de Heere Jezus zeggen wil: Slaot de oogen om u heen, o mijn discipelen, en ziet die wereld in al haar vorstelijke pracht, in al haar schitterende weelde, zoodat ze daar heerscht in het trotse Rome — ik zeg u, dat onder dat purperen kleed voortkruipend het kankergetif der zonde, wegschuilt een innerlijk gansch verrotte maatschappij. En daartoe heb ik u geroepen, opdat ge voor die wereld het zout zoudt wezen; de geestelijke macht, die haar innerlijke ontbinding stuit, nieuw bloed in haar aderen uitstort, heiligend inwerkt op heel haar levenston.

Maar dit is niet genoeg. Niet alleen is die wereld om u heen aan zedelijke ontbinding ter prooi, maar ook spreiden zich al donkerder over haar heen de slagschaduw der dwaling. Die diepste denkers zijn opgestaan, hebben geworsteld om licht en op de oude vraag: Wat is waarheid? is het trouwloos antwoord nog altoos: Wij weten het niet. Gij, mijne jongeren, gij hebt het licht der waarheid ontvangen; op uw voorbeeld brandt heleschitterend de Pinksterlam; o laat dat licht dan schijnen voor de dwaze wijzen dezer eeuw!

En zou dan de wereld in onze dagen dat zout en dat licht minder van noode hebben dan toen? Zou de roeping van Gods volk in onze dagen een andere wezen, dan die Christus zelf u hier ontschijft? Wie op de teekenen der tijden let, weet dat de maatschappij van onze dagen als een druppel water gelijkt op de wereld van toen. Ook nu weer onder dien schijn van de meest verrijnde beschaving de diepste zedelijke ellende. Ook nu weer bij de ontwikkeling van reusachtige denkkracht geen andere vrucht dan al tastbaarder duisternis. Ook nu weer die langzame maar zekere ontbinding der maatschappij.

En waar nu, Gode zij dank, nog altoos de zeven duizend, die de knieën voor Baäl niet gebogen hebben, op den Berg der zaligprekingen saamkomen, de eenvoudigen, de zachtmoedigen, de armen van geest, om daar aan den voet van hun Heiland naar zijn woord te luisteren, zou Hij daar ook nu niet de hand over hen openheffen om het hun toe te roepen: Gij zijt het zout dezer aarde, gij zijt het licht dezer wereld!

O, dat we dan toch iets meer van deze hooge en heerlijke roeping mochten verstaan.

Om zout te kunnen zijn, dat hebben onze Puriteinsche vaders wel goed gevoeld, zout, dat het bederf der zeden om ons stuit, zout, dat kracht oefent in heel ons volksleven, moet eerst in de kringen van Gods volk zelf de sabbat weer strenger gehuldigd, het gezag der ouders weer beter

geëerbiedigd, de weelde en overdaad weer besnoeid worden en heel het leven worden overgoten met een was van heiligen ernst. Om licht te kunnen spreiden in de donkerheid der dwaling om ons heen, moet het volk des Heeren eerst zelf weer worden ingeleid in die diep gefundeerde kennis der waarheid, die eens het kostelijkste sieraad van de kerk onzer vaders was.

En eerst wanneer Gods volk zoo weer toont iets van zijn roeping te beseffen, en die roeping vervullen wil door zelf streng in zijn wandel en zuiver in zijn belijdenis te staan, eerst dan zal er een zegen uitgaan van de Kerke Christi ook voor de volkeren der aarde om haar heen.

Alleenlijk bij het vervullen van die roeping mag wel met ernst voor een driedubbel gevaar gewaarschuwd worden.

Vooreerst voor het gevaar van opgeblazenheid, zelfverheffing, uit de hoogte neerkijken op die wereld om u heen. Die gedachte: heel de wereld aan het verdert ter prooi, en wij alleen het zout; heel die aarde met donkerheid bedekt, en bij ons alleen licht; is het niet om met schier satanischen hoogmoed het hoofd in den nekt te werpen en tot die wereld te spreken: Zie, dat zijn wij!

De Heere Jezus zelf heeft voor het tegengif gezorgd, door vooraf te laten gaan: Zalig zijn de armen van geest. Om licht en zout te wezen heeft God niet uitverkoren de aanzienlijken, de geleerden, de machtigen. Dan kon het schepsel nog meenen, dat aan eigen uitnemendheid deze voorkeur te danken was. Maar nu God juist het dwaze, het arme, het ellendige uitverkiest, nu staat voor alle geslacht en voor alle eeuw vast, dat het licht, dat van Gods volk uitstraalt, niet hun licht, maar Gods licht is.

Het is met de kinderen Gods, o versta dit toch wel, als met de planeten, die daarboven zoo helder schitteren aan den hemel. Zelf zijn ze niets dan donkere bollen, zonder enig licht, gloed of leven. En al wat ze doen, is, als de zon is ondergegaan, haar licht opvangen en dat licht in de stilte van den nacht weerkaatsen. En zoo is het ook hier. De Zon, dat is alleen Hij, die gesproken heeft: Ik ben het licht der wereld. En al wat de armen van geest doen, het is niets anders dan stilzwijgend, zonder enig licht van zich zelf te hebben, voorbij deze aarde te gaan in den nacht der tijden en nu in die korte oogenblikken als in een spiegel iets op te vangen van het licht van de Zonne der gerechtigheid, om met dat licht deze droeve wereld te beschijnen.

Dat is het eerste gevaar, maar het tweede niet minder groote gevaar is, dat ge het zout krachteloos laat worden door het op te stapelen in uw kelders in plaats van het te gebruiken waarvoor God het u schonk; dat ge het licht wegbergt onder den koornmaat in plaats van het geheele huis er mee te verlichten.

Ge verstaat, niet waar, wat de Heere Jezus met die beeldspraak zeggen wil? De mensch is niet alleen geneigd tot hoogmoed, maar ook tot zelfzucht; en egoïsme in het heilige is zoo schrikkelijk. Ge hebt licht, heerlijk en rijk licht van uw God ontvangen, maar in plaats van daarmee uit te gaan, om het te laten schijnen voor alle duisternis van hart, sluit ge u met dat licht op in uw binnenkamer en denkt om uw broeder niet.

En wat anders is dit nu, dan de diep zondige gedachte, dat met uw redding het al geschied is, dat de wereld om u heen wel vergaan mag, als gij maar zalig wordt. Neen, zeg ik u, God, die deze wereld schiep; schiep tot zijn eer; heeft deze wereld nog lief, laat nog de werken zijner handen niet varen en schonk u dat licht wel waarlijk niet voor u zelf alleen, maar opdat ge uw licht voor de menschen zoudt laten schijnen.

En eindelijk in de laatste plaats dreigt u het gevaar, dat gij zoudt scheiden, wat God heeft verenigd, zoudt uitencrukken wat God heeft verbonden: zout en licht.

Gods kind heeft niet alleen te kampen met hoogmoed en zondige zelfzucht, maar ook met gedeeldheid des harten. Doordat we wel een deel van dat hart aan God willen geven, maar een deel willen overhouden voor den afgod onzer ziel. De een wil zoo gaarne een lichtende lampje zijn in Gods gemeente. Ge kunt hem nooit ontmoeten, of ge wordt verrijkt in kennis, ge ziet weer klaar het werk der genade in. Maar vraag bij hem niet naar het zout, naar den ernst des levens, naar het wandelen in Gods ordinaris. Want dan zoudt ge zoo bitter worden teleurgesteld.

En ander ijvert voor het zout; in alle

praktijk der godzaligheid is hij geschoold; een reuke van heiligheid gaat van hem uit, — alleen wanneer die beminnelijke, lieve Christen de lippen opent, voelt ge helaas terstond, dat alle vastheid van beginsel ontbreekt.

En toont dan dit voorbeeld, dat ge in het dagelijksch leven telken male ontmoet, u niet hoe noodig het is, dat Christus Jezus, beide saambindend, u toeroept: Wees niet alleen zout, maar ook licht, niet alleen licht, maar ook zout.

Amsterdam, 21 September 1894.

Langer dan gewoonlyk het geval is, blijft de Heraut in dit jaar tot een half blad beperkt.

Zeker niet naar den wensch van den hoofdredacteur, die ook ditmaal het vaste voornemen had, na geëindigde zomernut al zijn werk te hervatten. Maar ook van zijn arbeid geldt het Schriftwoord: „het hart des menschen overdenkt zijnen weg, maar de Heere stiert zijnen gang.”

Toen Prof. Kuypert omstreeks half Augustus uit den vreemde terugkeerde en te Brussel vertoefde, heeft hij daar in zulk een mate koude gevat, dat het een ontsteking ten gevolge had, eerst van het borstvlies (pleuritis), en daarna van de long (pneumonie); gelukkig in betrekkelijk lichte graad, zoodat er nog geene reden was om rechtstreeksch levensgevaar aan te wijzen; maar toch tevens zoo ernstig, dat eerst nu de genezing kan gezegd worden goede vorderingen te maken.

Dat dit laatste inderdaad het geval is, blijkt nu duidelijk. Bij het bezoek, dat ik deze week hem bracht, kon ik met groote blijdschap tot de overtuiging komen, dat de algemeene gezondheidstoestand goed is, dat er geene verschijnselen zijn, die beducht maken voor een blijvend of althans langdurig borstlijden, en dat er ook geen bezwaar is tegen goede voeding tot versterking van de ingezonken lichaamskrachten.

Met het oog op dat alles werd ook door hemzelf niet noodig geacht, dat maatregelen beraamd werden om de Heraut te redden nu tot zijne gewone grootte terug te brengen. Ieder zal wel gevoelen, dat de arbeid, die door dezen hoofdredacteur voor zijn weekblad pleegt gedaan te worden, niet eenvoudig door een ander kan worden overgenomen. Daarvoor zou een tijdelijke organisatie moeten worden in het leven geroepen. En nu zou dit zeker moeten beproefd worden, indien stond te vreezen, dat de ontstentenis van den hoofdredacteur nog van langen duur zou zijn. Maar het heeft te veel bezwaren, om er reeds toe over te gaan, wanneer het denkbeeld slechts voor een betrekkelijk korten tijd zou vereischt worden. Enkele werken zullen de vrienden van dit blad nog wel wat goed willen oefenen.

Te meer, omdat zij zooveel reden hebben, God te danken, dat het leven van Prof. Kuypert nog gespaard is. Hoe ontzaglijk veel dat betekent, zal ook vroeger wel door hen erkend zijn. Maar de waarde van Gods gaven wordt toch altijd nog veel beter gevoeld, wanneer mogelijk verlies voor den geest kwam en ernstig werd ingedacht. Dat hijzelf ook op zijn ziekbed telkens bezig is met de groote en gewichtige belangen, waaraan hij zijn leven gewijd heeft, kan ik uit ervaring getuigen. Wederkeerig zal door allen, die onder zijne leiding denzelfden strijd met hem strijden, thans wel vernieuwd waardering aan zijn arbeid gedacht worden; tevens met de bede, dat het Gode behage, de aanvankelijke herstelling voorspoedig te doen voortgaan, en ook deze beproefing in allen deelen op een rijken zegen te doen uitloopen, tot verheerlijking van des Heeren naam.

F. L. RUTGEES.

20 Sept. 1894.

Voor Kootwijk's Scholen.

Ingekomen bij Dr. H. W. VAN LOON, sedert 19 Juli l.l.: Van Mej. J. te Z. f 4.25; V. K. en A. S. f 2; door b.b. diakenen te Amsterdam, van diversen, gevonden in de collectie f 3.25; door het college van collectanten te Amsterdam, idem f 4.85; H. te Amsterdam f 10; door Dr. Gobel f 1; van X. f 4; door Dr. Haaksma f 2; door Dr. Smeets, Uniecollecte Nijkerk f 5; door Dr. Hovy, van de Geref. kerk te Putten f 20; idem uit de schoolcollecte f 1; door Dr. Smeets, nagit Uniecollecte f 0.50; door Dr. B. van Schelven, van Mej. M. te H. f 5; idem f 1.

Mit de Pers.

Aan de *Amsterdamsche Kerkbode* ontleenen wij het volgende, in zake de kerk van Kootwijk:

De kerk van Kootwijk heeft onlangs tot heelwat geschrift aanleiding gegeven.

Hare armoe is bekend; en bekend is ook, dat de gemeentelijke Gereformeerde Kerken in de klasse en provincie, waartoe die kerk behoort, en bij mogelijke overnemen ook voort de andere kerken hulpe hebben toegezond tot een zeker bedrag.

Nu loopt die zaak niet zoals het behoort; en in geldelijk opzicht is het veelzins tobben. De schuld daarvan ligt bij de kerken in de naaste omgeving en op verderen afstand; werden de collecten voor de buiten de klasse gelegen kerken maar geregeld gehouden en goed bedacht, er ware geen klacht noodig.

In stede van daár de schuld te zoeken heeft een broeder als zijn oordeel uitgesproken, dat de min geestelijke wijs, waarop zijne erachtens die kerk tot reformatie is gekomen, de oorzaak is van de ellende.

Een gevaarlijk spoor achen wij dat; niet gaarne zouden wij den regel aanvaarden om door voortgevoerd te doen uitmaken, wat al en wat niet geestelijk recht staat voor den Heere; aan ons alleen de vraag of de recht regel bij eenig goed werk gevolgd is; het oordeel over beginsel en doel verblijft den Heere alleen!

Intussen heeft dat aanleiding gegeven aan den predikant van Kootwijk, om nog eens den gang van zaken in 1885 en 1886 in het licht te stellen.

Wij nemen dat schrijven over om mee te werken, dat geen verkeerde meening post vatte, die soms den toch reeds niet zoo grooten ijver zou doen verflauwen. Dat veelere de herinnering aan die zoo belangrijke dagen geëgend werken moge! Het schrijven luidt als volgt:

Waarde Broeder!

Met belangstelling las ik uw stukje, betreffende Kootwijk's Kerk, in de Geldersche Kerkbode. Mag ik U, daar het mij uit een ander blijkt, dat U niet geheel met de geschiedenis bekend zijt, nader omtrent het in 1886 gebeurde inlichten?

Kootwijk is u slechts bij naam en van verre bekend.

U zoudt te Voorhuizen of te Apeldoorn uitstappen en weet niet dat, een uur van Kootwijk gelegen, de trein te Stree en te Assel stopt. Maar dat daargelaten, u beantwoordt de vraag: „Wat bijzondere belangstelling in dat onvindbare Kootwijk heeft de Geref. Synode te Amsterdam dat door u genoemde „schiedkundige”, ik zou zeggen, zeer „schiedkundige” bepaling? XI. „De gezamenlijke kerken nemen over de verplichting, die door de Nederl. Geref. Kerken ten aanzien van de Geref. Kerk te Kootwijk, zoolang de tegenwoordige predikant aldaar is, waren aangegaan.”

Mijn insiens moest de bepaling „zoolang de tegenwoordige predikant aldaar is”, uit geheel het artikel geschnipt, daar er, wat Kootwijk betreft, op de kerken een verplichting, niet tegenover den predikant, maar tegenover de gemeente rust. Volgens uwe voorstelling is al wat in 1886 te Kootwijk heeft plaats gehad, louter „menschenwerk” en is de predikant, die toen de roeping naar die gemeente mocht aannemen, niet door den Heere geroepen, maar door menschen geplaatst. Als dat waarheid is, dan is de ondergetekende de dupe geweest van een teemte manipulatie.

Als dat waar is, dan kan het niet anders of de vloek moet rusten op de dolantie, daar haar begin niet zoals alom den volke is gepredikt, uit den Heere was dan maar van den mensch.

Dan... Maar neen, dat is onmogelijk. De beroepsbrief, toen ter tijd door den geliefden broeder, Dr. van den Bergh, in zoo bijzondere vorm opgesteld, was geen leugen, maar waarheid voor den Heere.

U schrijft: „Toen Dr. v. d. Bergh te Voorhuizen stond, „op sprong” om het Synodale juk te verbroeken”, en verdrat Dr. v. d. Bergh te Voorhuizen stond, was reeds de kerkraad van Kootwijk bij Dr. v. d. Bergh gekomen met de vraag: „Zouden wij van die Vijfde Unieartikel straks geen predikant kunnen en mogen beroepen?”

De G. V. Hovv wees op de bezwaren, maar noemde tegelijk den kerkraad mijn adres. Ongeveer dezelfde week dat Dr. v. d. Bergh te Voorhuizen zijn intrede deed, trad ik voor het eerst te Kootwijk voor de gemeente op.

De gemeente was toen 18 jaren herderloos geweest en juist was toen de godsdienstondervijzer, de heer Koestapel, overleden.

Toen ik te Kootwijk optrad, gevoelde ik bijzondere behoefte voor die gemeente. Het was alsof mij daar een arbeidsveld werd geopend, en ik mocht toen geloven in des Heeren weg te zijn. Dadelijk gaf de kerkraad mij te kennen, dat hij voornemens was mij te beroepen, en hoopte dat de bezwaren die zich zouden voordoen, weldra zouden worden overwonnen.

Hierin was Gods hand te zien. Dat U dat niet verwondert; want hoe klein en veracht ook deze gemeente zij, toch waren er Aen en zijn er ook nu, (mitsdien, naar evenredigheid van het sielenantal, meer dan in vele groote gemeenten) levende zielen, die het werkelijke door genade verstaan mogen voor de nooden van land en volk en kerk te worstelen met den Heere. Dadelijk stelde de kerkraad alle pogingen in het werk. Men zag naar geschikte raadslieden en vond die in de professoren van de Vijfde Unieartikel.

Van toen af volgde de kerkraad stipt de hem voorgeschreven gedragwijze. Eerst werd toezegging van beroep op mijn persoon uitgebracht (den 24en Maart 1885); welke toezegging eerst op den 11en April, na zeer ernstige, ik mag zeggen, biddende overweging, door mij is aangenomen.

Daarop heeft de kerkraad zich gewend tot het Classicaal Bestuur van Harderwijk met het verzoek den candidaat Houtagter te examineren, opdat de kerkraad hem wetig zou kunnen beroepen. Dat verzoek is, einde Mei 1885, door genoemd Classicaal Bestuur geweigerd.

Daarna ging de kerkraad er toe over de genabuurde kerken te verzoeken mij kerkelijk te ondersoeken.

Dat examen had plaats te Utrecht 20 Nov. 1885; en in de examen-commissie hadden zitting tal van predikanten en ouderlingen uit onderscheidene plaatsen in ons land.

Eerst daarna en niet volgens uwe meening reeds

dien tijd bracht de kerkraad het beroep uit, 31 December 1885.

De kerk te Kootwijk was toen nog onder Synodaal verband.

Tot driemaal toe, nadat het beroep op den 8sten Januari 1886, door mij was aangenomen, is dat van den kerkraad door onderscheidene rindpredikanten, ook nog door den consulent Dr. K. Lambert, bekend gemaakt.

Kort daarop vergaderde evenwel het Classicaal Bestuur van Harderwijk en op Woensdag 2 Febr. werd onoverwacht Kootwijk's kerkraad gekozen.

Diep gevoelde de kerkraad zich toen gekrenkt door het hiërarchisch machtsbetoon.

Dat besluit van het Classicaal Bestuur, op den avond van dien dag den kerkraad bekend gemaakt, is op dienmiddelen avond, te ruim elf uur, door den kerkraad met een schrijven aan dat bestuur, aan de Synode en aan Z. M. den Koning beantwoord, waarin de kerkraad verklaarde voor zich en de gemeente te breken met de Synodale organisatie en terug te keeren tot de Kerkenorde van Dordt.

Woensdag geschorst, aan Zondag het Classicaal Bestuur komen doen, wat des kerkraads is; en toen was de meening van de raadslieden van Amsterdam, dat de beroepen predikant nu dadelijk in zijn ambt moest worden bevestigd. Op Zondag 7 Febr. 1886 ben ik door Dr. Van Lingen (die toen in de plaats van Dr. Van den Bergh te Kootwijk optrad, daar op dien datum de kerkraad van Voorhuizen er toe zou overgaan om het voorbeeld van Kootwijk te volgen en het verband te verbreken) in den dienst des Woorts bevestigd. Naar aanleiding van de woorden 1 Cor. 3:17 „Noch hij die plant is iets, noch hij die nat maakt, maar God, Die den waadam geeft”, sprak ik op dien, zoo bijzonder ook voor de kerken in Nederland gewichtigen dag, tot de gemeente.

Van die waarheid was en ben ik diep doordrongen. Nooit heb ik de pretentie gemaakt, en zal die ook niet maken, als sou de predikant van Kootwijk voor Neerland's kerken in het gemeen van betekenis zijn.

Hij, als door den Heere geroepen leeraar dezer gemeente, heeft, in diepe afgrondelijkheid van zijn God, zijne krachten mogen aanwenden in het belang dezer gemeente.

God heeft dien arbeid, hoe gebrekkig, hoe verwerpelijk ook, willen zegenen.

Tot Kootwijk en te Kootwijkbroek is belangstelling levendig. Er is waardering van dat weinige, dat de Heere hier in deze gemeente door middel van zijn zwakken dienstknecht tot stand gebracht heeft.

In beide gedeelten van de zooner uitgebreide gemeente is eiken Zondag godsdienstoefening.

Tot Kootwijk en te Kootwijkbroek mocht op beide plaatsen een flinke Christelijke school verrijzen en beide worden wonderlijk gedragen door den Heere.

U zegt: „de ellende met Kootwijk.”

Welke ellende?

U bedoelt die tractements-questie?

Liever wensch ik zelf over die zaak